

Sosiaali- ja terveysministeriölle
21.8.2026

Lausunto koskien hallituksen esitystä sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 113/2025 vp) täydentämisestä

Viite: VN/22496/2026

1. Yleistä

Mehiläinen kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jolla täydennetään hallituksen esitystä HE 113/2025 vp perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 36/2026 vp) edellyttämällä tavalla.

Mehiläinen kannattaa yleisesti teknologian nykyistä laajempaa hyödyntämistä sosiaalihuollon palveluissa. Oikein valittuna ja käytettynä teknologia voi parantaa asiakasturvallisuutta esimerkiksi havaitsemalla kaatumisia tai muita riskitilanteita nopeammin kuin määräajoin tehtävät tarkastuskäynnit, tukea asiakkaan itsenäistä asumista ja itsemääräämisoikeutta, sekä vapauttaa henkilöstön aikaa rutiininomaisista tarkastuksista aidosti läsnäolevaan, inhimilliseen kohtaamiseen. Tämä on erityisen merkityksellistä tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys on keskeinen haaste.

Mehiläinen pitää kannatettavana esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan teknologisten ratkaisujen käyttöönoton edellytykset porrastetaan sen mukaan, kuinka voimakkaasti ratkaisu puuttuu asiakkaan yksityiselämän suojaan. Täsmällinen ja tarkkarajainen sääntely selkeyttää oikeustilaa sellaisen teknologian osalta, joka on jo nyt laajasti käytössä sosiaalihuollon toimintayksiköissä ja kotihoidossa. Mehiläinen esittää jäljempänä kuitenkin täydennysehdotuksia, joilla sääntelyn soveltamista käytännössä ja yksityisen palveluntuottajan vastuuta voitaisiin selkeyttää.

2. Puuttuva talousarviointi

Mehiläinen antoi alkuperäisestä hallituksen esityksestä (HE 113/2025 vp) lausunnon 6.6.2025. Tässä lausunnossa Mehiläinen katsoi muun muassa, ettei alkuperäinen esitys aidosti kannustanut teknologiainvestointeihin, että tekninen valvonta jäi pirstaleiseksi 47 ja 48 §:ien välillä, että kognitiivisesti heikentyneiden asiakkaiden asemaa ei ollut riittävästi huomioitu ja että omaisuuden suoja puuttui teknisen valvonnan perusteista. Täydentävä esitys vastaa näistä huomioista kiitettävästi pirstaleisuuteen ja kognitiivisesti heikentyneiden asiakkaiden asemaan liittyviin kysymyksiin uusien 47 a–47 d §:ien myötä. Sen sijaan erityisesti teknologiainvestointien kannustimet jäivät tässä täydennyskierroksessa edelleen käsittelemättä, koska täydentävä esitys on rajattu perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 36/2026 vp) edellyttämiin muutoksiin. Teknologian käyttöönotto vaatii itsessään investointeja ja aiheuttaa jatkuvia kustannuksia ja toivoisimme, että tämä huomioitaisiin vielä mahdollisessa jatkovalmistelussa.

3. Tarve soveltamissäännöille 47-48 §

Perustuslakivaliokunta on kahdesti edellyttänyt, että teknologisten ratkaisujen käyttöä koskeva sääntely on tarkkarajaista ja täsmällistä (PeVL 51/2025 vp ja PeVL 36/2026 vp). Mehiläinen pitää täydentävässä esityksessä valittua ratkaisua – teknologisten ratkaisujen jaottelu käyttötarkoituksen mukaan (47 a–c §) yhdistettynä teknologianeutraaliin määritelmään (3 §:n 8 kohta) – sinänsä perusteltuna lähtökohtana. Tarkkarajaisuuden ja teknologian nopean kehityksen yhteensovittaminen on kuitenkin rakenteellisesti

haastavaa, minkä vuoksi säännösten yhdenmukainen soveltaminen käytännössä edellyttää yhteisiä ohjeistuksia ja tulkintoja 47 ja 48 §:n tulkinnasta.

Erityisesti 48 §:n mukaisen, sosiaalihuollon toimintayksiköiden yhteisten tilojen teknistä laitevalvontaa koskevan sääntelyn osalta on kriittisen tärkeää varmistaa sekä jo vakiintuneesti käytössä olevien että käyttöön otettavaksi suunniteltujen teknologisten ratkaisujen lakiperustaisuus. Muutoin riskinä on, että esimerkiksi laillisuusvalvonnan ratkaisut johtavat epäyhtenäiseen tulkintakäytäntöön eri toimintayksiköiden ja palveluntuottajien välillä, jolloin myös asiakkaiden yhdenvertaisuus voi vaarantua. Esitämme, että sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhdessä LVV:n kanssa valtakunnallisen soveltamisohjeen 47 ja 48 §:n tulkinnasta hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa, kuullen valmistelussa laajasti myös yksityisiä sosiaalihuollon palveluntuottajia. Tämä on tarpeen, koska sääntely sisältää useita tulkinnanvaraisia kokonaisuuksia, joiden yhdenmukainen soveltaminen edellyttää sekä yhteistä ohjeistusta palveluntuottajien kesken että palveluntuottajilta aikaa kouluttaa henkilöstö sovellusohjeiden perusteella.

4. Yksityisen palveluntuottajan päätöksentekovastuu ja virkavastuu (47 d §)

Yksityisen palveluntuottajan kannalta merkittävä säännös on 47 d §:n 4 momentti, jonka mukaan yksityisen palveluntuottajan toimintayksikön vastaava johtaja tekee kirjallisen päätöksen teknologisen ratkaisun käyttöönotosta tilanteissa, joissa asiakas ei pysty ymmärtämään ratkaisun merkitystä. Vastaava johtaja olisi tällöin myös rikosoikeudellisessa virkavastuussa. Tämä koskee esitetyn perusteella tilanteita, joissa hyvinvointialue ei ole järjestämisvastuusta palvelusta eli yksityisiä asiakkaita. Mehiläinen toteaa, että on mahdollista, että asukkaalle tuotetaan palveluita hyvinvointialueen järjestämisvastuun puitteissa ja lisäksi asukas ostaa myös itse kustantamia lisäpalveluita. Epäselväksi jää kumpi taho vastaa teknologisen ratkaisun käyttöönotosta tällaisessa tilanteessa. Esitämme, että edellä mainittu säädöskohta selkeytettäisiin yksityisen puolen vastaavan johtajan ja järjestämisvastuullisen vastuun jakautumisen osalta.

Isossa organisaatiossa valtaosa edellä mainituista päätöksistä tehtäisiin hajautetusti eri puolilla organisaatiota, mikä edellyttää yhdenmukaista koulutusta ja ohjeistusta, jotta välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusarviointi toteutuu yhdenmukaisesti kaikissa yksiköissä. Esitämme, että säännöskohtaisiin perusteluihin lisätään tarkempi kuvaus siitä, mitä välttämättömyys- ja suhteellisuusarviointilta käytännössä edellytetään. Lisäksi esitämme, että sosiaali- ja terveysministeriö tai LVV laatisi valtakunnallisesti yhdenmukaisen päätösmallin ja soveltamisohjeen hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa, jotta yksityiset palveluntuottajat toimivat yhdenmukaisesti tämän osalta.

Täydentävästä esityksestä ei myöskään käy ilmi miten rikosoikeudellinen virkavastuu suhteutuu tilanteisiin, joissa vastaava johtaja tekee päätöksen toisen ammattihenkilön valmistelun ja arvioinnin pohjalta. Esitämme myös tämän vastuunjaon selventämistä perusteluissa.

5. Mahdolliset ristiriidat säännösvalmistelussa

Kuulemistilaisuudessa nousi esiin mahdollinen ristiriita tämän täydentävän esityksen ja samanaikaisesti valmisteltavan, laajemman sosiaalihuoltolain uudistuksen (STM107:00/2023) välillä. Täydentävä esitys lisää asiakasprosessiin uusia arviointi-, suunnittelu- ja päätöksentekovelvoitteita, kun taas rinnakkainen sosiaalihuoltolain uudistus tähtää nimenomaisesti hallinnollisen työn ja kirjaamisvelvoitteiden keventämiseen. Mehiläinen pitää tärkeänä, että näiden kahden samanaikaisesti etenevän hankkeen sisältö sovitetaan yhteen jatkovalmistelussa, jotta lopputuloksena ei ole toisilleen vastakkaisia velvoitteita samasta asiakasprosessista. Esitämme, että ministeriö varmistaa hankkeiden välisen johdonmukaisuuden ennen esitysten antamista eduskunnalle.

6. Yhteenveto

Mehiläinen Sosiaalipalvelut esittää lausuntonaan kootusti seuraavaa:

- **Teknologiainvestointien kustannukset ja kannustimet selvitetäisiin**– Jatkovalmistelussa tulisi vielä selvittää teknologian käyttöönoton investoinnit ja jatkuvat kustannukset sekä miettiä keinoja ja kannustimia teknologian käyttöönotolle.
- **Toiveena valtakunnallinen soveltamisohje 47 ja 48 §:lle** – Sosiaali- ja terveysministeriö laatisi yhdessä LVV:n kanssa valtakunnallisen soveltamisohjeen 47 ja 48 §:n tulkinnasta hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa, kuullen laajasti myös yksityisiä sosiaalihuollon palveluntuottajia.
- **Vastuunjako ja välttämättömyys- ja suhteellisuusarvioinnin sisältö selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin (47 d §)** – Säädoskohtaa selkeytettäisiin sen osalta, kumpi taho – yksityisen puolen vastaava johtaja vai järjestämisvastuullinen hyvinvointialue – vastaa teknologisen ratkaisun käyttöönotosta tilanteessa, jossa asukkaalle tuotetaan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevaa palvelua että itse kustannettuja lisäpalveluita. Säännöskohtaisiin perusteluihin lisättäisiin tarkempi kuvaus siitä, mitä välttämättömyys- ja suhteellisuusarvioinnilta käytännössä edellytetään 47 d §:n päätöksenteossa.
- **Rinnakkaishankkeiden yhteensovittaminen** – Ministeriö varmistaisi, että tämä täydentävä esitys ja samanaikaisesti valmisteltava sosiaalihuoltolain kokonaisuudistus (STM107:00/2023) sovitetaan sisällöllisesti yhteen jatkovalmistelussa ennen esitysten antamista eduskunnalle, jotta niistä ei synny toisilleen vastakkaisia velvoitteita

Helsingissä 21.8.2026

Satu Ahola
Liiketoimintajohtaja, Mainiokodit
Ikäntyneiden asumispalvelut
Mehiläinen Hoivapalvelut Oy